

Аналіз американської стратегії співпраці країн над спільними світовими викликами в контексті обґрунтування українських пріоритетів щодо їх подолання

Вінницький національний технічний університет

Анотація

У дослідженні розглянуто основні світові проблеми, що потребують спільного вирішення урядами країн та базові американські безпекові підходи до формування такої глобальної стратегії. Вивчено основні світові виклики, зокрема, в аспектах кліматичних та енергетичних проблем, пандемії та біозахисту, продовольчої нестабільності, контролю над озброєнням та його нерозповсюдженням, тероризму тощо.

Ключові слова: світові виклики, співпраця, глобальне потепління, енергетична реформа, пандемія, біозахист, продовольча нестабільність, контроль над озброєнням, тероризм.

Abstract

The study examines the main world problems that require a joint solution by the governments of countries and the basic American security approaches to the formation of such a global strategy. The main world challenges are studied, in particular, in aspects of climate and energy problems, pandemics and biosecurity, food insecurity, arms control and non-proliferation, terrorism, etc.

Key words: global challenges, cooperation, global warming, energy reform, pandemic, biodefense, food insecurity, arms control, terrorism.

Глобальність викликів сьогодення потребує на опрацювання лише спільного підходу урядів країн світу задля їх подолання. Базовою стратегією у цьому напрямку є національна доктрина, запропонована США, що орієнтується на забезпечення двох домінуючих орієнтирів взаємодії на міжнародній арені:

- повністю залучати всі країни та інституції до співпраці щодо спільних загроз, у тому числі шляхом наполягання на проведенні реформ там, де інституційна реакція виявилася неадекватною;
- збільшення зусиль із поглиблення співпраці з партнерами-однодумцями.

В обох цих напрямках, разом із тим, є заклик до вслякого заохочення до конкуренції.

Зауважимо, що аналіз американської стратегії подолання світових викликів, проведений у цьому дослідженні, дозволяє відмітити доволі цікавим факт, що в ній йдеться потужна негативна акцентуація на основному конкуренті США на світовій арені сьогодні – на Китаї, причому з трьох різних напрямків світових проблем (глобальне потепління, відмова від співпраці з ВОЗ та збільшення потужностей вугільних ТЕЦ).

Розглянемо основні світові виклики та шляхи їх подолання за стратегією президента США Дж. Байдена.

Кліматичні та енергетичні виклики. Розглянемо основні чинники проблеми глобального потепління як екзистенційній загрози світу.

Сьогодні США здійснили значний внесок у розвиток альтернативної енергетики та інтеграції цього питання у федеральні закони, збільшуючи готовність до викликів та загроз. Адміністрація Дж. Байдена, спираючись на Паризькі угоди та різні форуми і саміти, надає допомогу своїм союзникам у впровадженні «зеленої» енергетики, а також, допомагає бідним країнам фінансово в енергетичному секторі, щоб зменшити викиди вуглецю. Із цією метою США виділять 11 млрд доларів США.

Крім того, США відмовилися від вугільного палива, а вторгнення росії в Україну вони розглядають як «...найрезонансний приклад того, чому світ має відмовитися від видобувних енергоносіїв». У цьому контексті відновлювальна енергетика зображається ними як шлях до енергетичної незалежності країн від таких впливів на суверенітет.

Слід згадати плани США співпрацювати із всесвітніми організаціями для збільшення видатків на програму «озеленення» енергетики світу, зокрема Світовий банк та регіональні банки. Також США закликають союзників так-само фінансувати енергетичні реформи у бідніших країнах.

Пандемії та біозахист. Адміністрація Президента США зазначила, що COVID-19 забрав життя майже 6,5 мільйонів людей по всьому світу, а це понад 1 мільйон американців, тож наступна пандемія може бути набагато масштабнішою, а саме: такою ж заразною, але більш смертоносною. Було зазначено, що США мають вузьке коло можливостей для того, щоб вжити заходів на національному і міжнародному рівнях для підготовки до наступної пандемії і посилення біозахисту.

Також було враховано такий аспект як підготовка до катастрофічних біологічних ризиків, шляхом покращення раннього попередження і спостереження за хворобами, обміну даними і прогнозування; прискорення розробки медичних препаратів, розвитку безпечних біотехнологій і виробництва. Було звернуто увагу щодо подолання нерівності в медичній допомозі та доступу до неї, адже США працюють з союзниками і партнерами, в тому числі з благодушними організаціями над посиленням сталого виробництва вакцин в Африці і Південній Азії.

Не можна не згадати, що Сполучені Штати підтвердили свою прихильність до COVAX, Всесвітньої організації охорони здоров'я, і до спільного підходу до глобальної безпеки в галузі охорони здоров'я. Розглянемо цитату з національної доктрини Дж. Байдена: *«Ми визнаємо, що ніхто не буде в безпеці, доки всі не будуть в безпеці»*. Саме тому США акцентували увагу на тому, що надали більше вакцин на міжнародному рівні, ніж будь-яка інша країна, без жодних політичних мотивів.

Крім того, США визнали, що повинні взаємодіяти з усіма країнами щодо глобального громадського здоров'я, в тому числі з тими, з ким вони не мають досконалих дипломатичних відносин, тому що «пандемії не знають кордонів», а також визнали, що деякі міжнародні інституції не досягли успіху в минулому і потребують реформування. Тому, взаємодіючи на глобальному рівні та в межах міжнародних інституцій, США планують також поглиблювати співпрацю з державами-однорідцями з метою просування реформ щодо готовності до пандемії.

Слід відзначити, що США пообіцяли протидіяти зростаючому ризику, який становлять навмисні та випадкові біологічні ризики. Працюючи з партнерами і союзниками, вони планують зміцнити Конвенцію про заборону біологічної зброї з метою стримування державних можливостей ведення біологічної війни, запобігання придбанню або використанню біологічної зброї терористами, посилення міжнародних норм проти розроблення і застосування біологічної зброї.

Продовольча нестабільність. У цьому аспекті світових викликів США акцентували увагу на глобальні продовольчі системи, які сьогодні перебувають під загрозою з різних причин, включаючи вторгнення росії в Україну, економічні наслідки пандемії COVID-19, кліматичні явища та затяжні конфлікти – все це загрожує тим, що у 2023 році в умовах крайньої бідності можуть опинитися на 75 мільйонів людей більше, ніж очікувалося до пандемії. А наразі, криза продовольчої безпеки стала ще більш особливо небезпечною через агресію росії проти нашої країни, яка вкрала, а отже, вивела значну частину українського зерна з ринку та загострила (і без того дуже складну) глобальну проблему продовольчої безпеки. США відмітили, що для задоволення потреб сотень мільйонів людей, які зараз страждають від цього, вони надають більше гуманітарної допомоги, ніж будь-коли раніше: *«Ми залишаємося найбільшим контрибутором Всесвітньої продовольчої програми і провідним донором майже в кожній країні, яка переживає гуманітарну продовольчу кризу»*.

Задля того, щоб згуртувати світ для пошуку шляхів вирішення широкого спектру проблем, пов'язаних із забезпеченням продовольства у світі, адже досягнення стійкої глобальної продовольчої безпеки вимагає постійної пильності та дій з боку всіх урядів у партнерстві з багатофункціональними установами та неурядовими організаціями, США запустили так звану «Дорожню карту» з глобальної продовольчої безпеки: тобто це спонукання до дій, що закликає понад 100 держав вжити низку заходів, включаючи збереження відкритих продовольчих та сільськогосподарських ринків, збільшення виробництва добрив та інвестування у стійке до зміни клімату сільське господарство.

Крім того, Сполучені Штати також впроваджують «Глобальну стратегію продовольчої безпеки», яка спрямована на скорочення світової бідності та голоду шляхом підтримки сталого економічного зростання на основі розвитку сільського господарства. Ця глобальна стратегія вимагає роботи в межах усіх продовольчих систем з урахуванням кожного кроку: від вирощування до споживання, а також інтеграції цих зусиль у більш широку роботу в галузі клімату, охорони здоров'я, тощо. У майбутньому Сполучені Штати планують продовжувати задовольняти як гострі поточні потреби, так і спільно працювати над побудовою стійкої продовольчої безпеки на довгострокову перспективу.

Контроль над озброєннями та нерозповсюдження. Розроблення ядерної, хімічної та біологічної зброї є життєво важливим і довготривалим глобальним викликом, що вимагає постійної співпраці з метою запобігання розповсюдженню зброї масового знищення, засобів їх доставки та технологій, що дозволяють це зробити. Сполучені Штати працюватимуть із союзниками та партнерами, громадянським суспільством та міжнародними організаціями над зміцненням механізмів контролю над озброєннями та нерозповсюдженням.

США протидіятимуть загрози, яку становить розповсюдження ядерної зброї, шляхом посилення контролю над озброєннями та лідерства у сфері нерозповсюдження.

США будуть очолювати двосторонні та багатосторонні зусилля з контролю над озброєннями та зміцнювати існуючі інституції, включаючи Договір про нерозповсюдження ядерної зброї, Організацію Договору про всеосяжну заборону ядерних випробувань, Міжнародне агентство з атомної енергії та інші органи Організації Об'єднаних Націй із метою продовження більш ніж сімдесятирічного досвіду незастосування ядерної зброї. Вони продовжать очолювати світову спільноту в скоординованих зусиллях з блокування ядерних і радіологічних матеріалів та запобігання їх придбанню терористами. Таким чином забезпечать, щоб багатосторонні режими експортного контролю були здатні протистояти дестабілізуючим новим технологіям та узгоджувати експортну політику держав-однорідців щодо країн, які викликають занепокоєння.

Тероризм. Аль-Каїда, ІДІЛ та пов'язані з ними сили поширили свою діяльність з Афганістану та Близького Сходу на Африку та Південно-Східну Азію. Сирія, Ємен і Сомалі залишаються терористичними притулками. Багато з цих угруповань все ще мають намір здійснити або схилити інших до нападів на Сполучені Штати та їхні інтереси за кордоном, навіть незважаючи на те, що роки тривалого контртерористичного та правоохоронного тиску обмежили їхні можливості, а посилені заходи безпеки та обмін інформацією покращили американську обороноздатність.

США залишаються непохитними у захисті країни, людей та об'єктів за кордоном від усього спектру терористичних загроз, з якими ми стикаємося у 21-му столітті. Мірою того, як загроза еволюціонує, так само має еволюціонувати і підхід до боротьби з тероризмом. Із цією метою нещодавно завершили найдовшу війну Америки в Афганістані, давно досягнувши мети – притягнення до відповідальності Усами бін Ладена та інших ключових лідерів Аль-Каїди. США впевнені, що забезпечать, щоб Афганістан ніколи більше не слугував безпечним притулком для терористичних нападів на Сполучені Штати або їхніх союзників, і вони спонукатимуть Талібан дотримуватися своїх публічних зобов'язань щодо боротьби з тероризмом.

Крім того, США будуть застосовувати силу для підризу та послаблення терористичних груп, які планують напади на них. Це буде робитися відповідно до національного та міжнародного права і таким чином, щоб мінімізувати жертви серед цивільного населення. США продовжуватимуть співпрацювати з державними, місцевими і територіальними партнерами і приватним сектором для обміну інформацією і зриву терористичних планів, які загрожують громадянам.

Продовження реалізації першої в історії Національної стратегії протидії внутрішньому тероризму дозволить США краще розуміти та обмінюватися інформацією щодо внутрішньої терористичної загрози, запобігати вербуванню до насильства, підривати та стримувати внутрішню терористичну діяльність.

Відбувається співпраця з урядами-однорідцями, громадянським суспільством і технологічним сектором щодо боротьби з терористичним і насильницьким контентом в Інтернеті.

Висновки

Аналізуючи наведене вище, узагальнимо основні напрями співпраці країн на міжнародній арені з метою подолання світових викликів, що уможливить сформувати продуктивну національну стратегію розвитку післявоєнної України як кандидата до ЄС та НАТО [1]: дотримання екологічної безпеки з метою запобігання зміні клімату, енергетична безпека, боротьба з пандемією та біозахист, продовольча безпека, контроль зброї та її нерозповсюдження, активна протидія країнам-терористам.

Список використаної літератури

1. USA's National Security Strategy 2022. URL : <https://www.carnegiecouncil.org/explore-engage/carnegie-ethics-newsletter>

Азарова Вероніка Вікторівна – студентка Київського університету ім. Бориса Грінченка, м. Київ, nikolazarova14@gmail.com

Azarova V. Veronika – student of Borys Grinchenko Kyiv University, c. Kyiv.